

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Чубук Р. В.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки
до вивчення курсу**

Випуск 364

Методичні вказівки

Миколаїв – 2021

УДК 378 (076)

Ч 81

Рекомендовано вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили (протокол № 4 від 13 травня 2021 р.).

Рецензенти:

Барвінок І. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогічної освіти, ПЗВО «МКУ ім. Пилипа Орлика».

Ч 81

Чубук Р. В. Теорія соціальної роботи: методичні вказівки до вивчення курсу : методичні вказівки / Р. В. Чубук. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 76 с. (Методична серія ; вип. 364).

Методичні вказівки містять: опис навчальної дисципліни, концепцію і програму курсу, тематичний план лекційних занять, тематичний план семінарських (групових) занять, індивідуальні завдання та завдання для самостійної роботи студентів, питання для підготовки до екзамену, тестові завдання для контролю знань, список рекомендованої літератури.

Методичні вказівки адресовані студентам спеціальності 231 – Соціальна робота, 032 – Історія та археологія, 052 – Політологія, 291 – Міжнародні відносини освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки «бакалавр», а також для соціально-педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти.

УДК 378 (076)

ISSN 1811-492X

© Чубук Р. В., 2021

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2021

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи».....	4
2. Концепція навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи».....	5
3. Програма навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи».....	9
4. Тематичний план лекційного курсу (денна форма навчання)	11
5. Тематичний план лекційного курсу (заочна форма навчання).....	16
6. Тематичний план семінарських (групових) занять (денна форма навчання)	18
7. Тематичний план семінарських (групових) занять (заочна форма навчання).....	43
8. Вказівки до самостійної роботи студентів	49
9. Вказівки підготовки до семінарських занять	51
10. Вказівки для підготовки доповідей	52
11. Вимоги до написання письмових видів робіт	54
12. Пам'ятка студенту	56
13. Система оцінювання роботи студентів (денна і заочна форма навчання).....	57
14. Методи навчання і контролю.....	59
15. Методичне забезпечення і підсумковий контроль.....	62
16. Запитання для підготовки до екзамену.....	63
17. Зразок «нульового» варіанта екзаменаційного білета.....	66
18. Список використаних джерел.....	67
19. Інформаційні ресурси для пошуку інформації.....	69
20. Додаткова література.....	71

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

Спеціальність 231 – Соціальна робота

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Теорія соціальної роботи	
Галузь знань	23 – Соціальна робота	
Спеціальність	231 – Соціальна робота	
Спеціалізація (якщо є)	–	
Освітня програма	Соціальна робота	
Рівень вищої освіти	Бакалаврат	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	II курс	
Навчальний рік	2021–2025	
Номери семестрів	Денна форма	Заочна форма
	3–4	3–4
Загальна кількість кредитів ЄКТС/год.	7 кред./210 год.	7 кред./210 год.
	Денна форма	Заочна форма
Структура курсу:		
➤ лекції;	33	14
➤ семінарські заняття;	66	10
➤ годин самостійної роботи студентів	111	186
Відсоток аудиторного навантаження	47 %	11 %
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	–	
Форма підсумкового контролю	Екзамен	

2. КОНЦЕПЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

Поняття «соціальна робота» увійшло в соціально-гуманітарну літературу наприкінці XIX ст. як відповідь на соціальні потреби та запити суспільства у змістовному відображенні практичної діяльності людей, які здатні надати допомогу тим, хто її потребує.

Соціальна робота у сучасному світі розглядається в трьох основних значеннях. *По-перше*, соціальна робота – це галузь наукових знань, що ґрунтується на сукупності концепцій, теорій та досліджує принципи, закономірності, соціальні моделі, має свій об'єкт і предмет дослідження, систему наукових понять і категорій, сукупність методів дослідження; це вид діяльності, основна функція якої полягає в опрацюванні та теоретичній систематизації знань про соціальну сферу. *По-друге*, соціальну роботу розглядають як навчальну дисципліну, мета якої – сформулювати цілісне уявлення про зміст соціальної роботи, її процес, основні напрями, організацію, технології та інструментарій. *По-третє*, соціальну роботу розглядають як професійно-практичну діяльність щодо надання соціальної допомоги, підтримки та захисту індивідам, групам, громадам, щоб поліпшити чи відновити їхню здатність до соціального функціонування. Беззаперечним є той факт, що всі розглянуті аспекти поняття «Соціальна робота» нерозривно взаємопов'язані. Вивчення цього курсу є базовим у навчальній програмі професійної підготовки соціальних працівників.

Предметом навчальної дисципліни є закономірності та принципи розвитку соціальних процесів, явищ і феноменів різних рівнів, що зумовлюють життєдіяльність особистості; соціальні тенденції та чинники вдосконалення соціальних умов життя різних цільових груп і категорій населення під впливом психолого-педагогічних, економічних та управлінських факторів.

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення студентів: з генезою виникнення та розвитку соціальної роботи як науки, навчальної дисципліни та практичної діяльності; з основними етапами становлення теорії соціальної роботи та особливостями її розвитку; з основними теоретико-методологічними засадами соціальної роботи, її понятійно-категоріальним апаратом; з основними підходами до класифікації концепцій, теорій та моделей соціальної роботи.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- підвищити теоретичне розуміння сутності соціальної роботи;
- сформувати цілісне уявлення про об'єкт, предмет, основні теоретичні засади соціальної роботи, її місце в суспільстві;
- визначити основні поняття, принципи та методи соціальної роботи;
- ознайомити студентів зі специфікою об'єктів і суб'єктів соціальної роботи;
- основні тенденції розвитку соціальної роботи;
- шляхи вирішення проблем клієнтів соціальної роботи;
- розвинути професійно-творче мислення, необхідні навички та вміння;
- виховати почуття відповідальності та компетентності майбутніх фахівців.

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на **формування компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
	ЗК6	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
	ЗК10	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК1	Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).
	ФК3	Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.
	ФК4	Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.
	ФК9	Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.
	ФК16	Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.
	ФК19	Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

Очікувані результати навчання:

Для досягнення мети та виконання поставлених завдань програмою передбачено теоретичні, практичні та самостійні види робіт.

Після вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- зміст, структуру, функції та форми соціальної роботи;
- теоретично-методичні основи соціальної роботи;
- соціокультурні цінності соціальної роботи;
- основні принципи та методи соціальної роботи;
- провідні теорії соціальної роботи;
- етичний кодекс соціального працівника;
- шляхи вирішення проблем клієнтів соціальної роботи;
- основні методи практичної та теоретичної соціальної роботи;
- теоретичні аспекти професійної взаємодії «клієнт-соціальний працівник» на індивідуальному, груповому та рівні соціальної роботи в громаді;
- актуальні проблеми та основні тенденції розвитку соціальної роботи.

На основі цих знань у студентів повинні бути сформовані **уміння**:

- використовувати теоретичні знання у вирішенні професійних завдань;
- сприяти адаптації клієнтів у суспільстві;
- самостійно мислити, відстоювати позицію суб'єкта соціальної роботи;
- орієнтуватися у системі інформації про різні соціальні групи населення, які потребують соціального захисту;
- проводити соціальну профілактику;
- консультувати клієнтів у соціальних службах;
- аналізувати ситуацію клієнта, рекомендувати можливі способи втручання на теоретичному рівні;
- творчо оцінювати та реально прогнозувати рівень теоретико-методологічного забезпечення практичної соціальної роботи;
- застосовувати основні методологічні принципи теорії соціальної роботи на практиці;
- діагностувати соціальні та особистісні проблеми;
- надавати соціальну допомогу, тим хто її потребує;
- здійснювати посередництво між клієнтами та різними організаціями;
- застосовувати діюче законодавство з соціальних питань;
- виконувати функції соціального працівника.

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** охоплюють такі уміння:

ПРН 1	Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.
ПРН 5	Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
ПРН 17	Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.
ПРН 18	Налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.

Програма побудована за вимогами кредитно-трансферної системи організації навчального процесу у закладах вищої освіти та узгоджена з примірною структурою змісту навчального курсу, що рекомендована Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

Програма курсу розрахована на 210 год., із них лекційний курс становить – 33 год., семінарські (групові) заняття – 66 год., самостійна робота студентів – 111 год., на консультацію відведено – 1 год., екзамен – 4 год.,

Контроль за роботою студентів здійснюється шляхом здачі екзамену. Оцінювання самостійної роботи студентів проводиться відповідно до шкали оцінювання.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

Тема заняття	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	разом	у тому числі			разом	у тому числі		
		л	с	сп		л	с	сп
1. Становлення соціальної роботи як науки, навчальної дисципліни і професійно-практичної діяльності	13	2	4	7	12	2		10
2. Методологія, процес та методи соціальної роботи	13	2	4	7	12		2	10
3. Нормативно-правові засади соціальної роботи	11	2	2	7	14			14
4. Особливості спілкування і відносин соціальних працівників та клієнтів СР	13	2	4	7	12	2		10
5. Індивідуальна, групова і соціальна робота в громаді	15	2	6	7	12		2	10
6. Застосування теорій у практиці соціальної роботи	13	2	4	7	12	2		10
7. Психодинамічна модель соціальної роботи	13	2	4	7	12		2	10
8. Когнітивно-біхевіористська модель соціальної роботи	13	2	4	7	14			14
9. Гуманістично-екзистенційна модель соціальної роботи	13	2	4	7	12	2	–	10
10. Системна модель СР	13	2	4	7	14			14
11. Соціально-екологічна модель соціальної роботи	13	2	4	7	12	2		10
12. Соціально-радикальна модель соціальної роботи	13	2	4	7	14			14
13. Теорія ролей та стигматизації	13	2	4	7	12		2	10
14. Теорія кризового втручання	12	2	4	6	12	2		10
15. Модель соціальної роботи зосередженої на завданні	12	2	4	6	10			10

Чубук Р. В.

16. Модель сімейної та психосоціальної терапії	10	2	4	4	12	2		10
17. Соціально-педагогічна модель соціальної роботи	7	1	2	4	12		2	10
Разом годин	210	33	66	111	210	14	10	186

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ (денна форма навчання)

ЛЕКЦІЯ 1.

Становлення соціальної роботи як науки, навчальної дисципліни і професійно-практичної діяльності – 2 год.

План лекції

1. Сутність соціальної роботи як науки.
 2. Соціальна робота як навчальна дисципліна.
 3. Зміст соціальної роботи як професійно-практичної діяльності.
- Література до теми лекції: 3, 6, 9, 12, 15, 18.**

ЛЕКЦІЯ 2.

Методологія, процес та методи соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Виникнення і розвиток методології соціальної роботи.
 2. Сутність процесу соціальної роботи.
 3. Характеристика форм і методів соціальної роботи.
- Література до теми лекції: 2, 5, 8, 11, 14, 17.**

ЛЕКЦІЯ 3.

Нормативно-правові засади соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Соціальна робота і соціальна політика.
 2. Правове регулювання соціальної роботи за кордоном.
 3. Українське законодавство, що регулює питання соціальної роботи.
- Література до теми лекції: 1, 4, 7, 10, 13, 16.**

ЛЕКЦІЯ 4.

Особливості спілкування і відносин соціальних працівників та клієнтів соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Професійне спілкування у соціальній роботі.
2. Спілкування як взаємодія.
3. Моделі комунікації.

Література до теми лекції: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

ЛЕКЦІЯ 5.

Індивідуальна, групова і соціальна робота в громаді – 2 год.

План лекції

1. Індивідуальна робота як метод соціальної роботи.
2. Групова соціальна робота.
3. Соціальна робота в громаді.
4. Організаційно представницькі аспекти соціальної роботи.

Література до теми лекції: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

ЛЕКЦІЯ 6.

Застосування теорій у практиці соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Взаємозв'язок теорії та практики соціальної роботи.
2. Еволюція теорій та моделей соціальної роботи.
3. Сучасні класифікації теорій та моделей соціальної роботи.

Література до теми лекції: 1, 4, 7, 10, 13, 16.

ЛЕКЦІЯ 7.

Психодинамічна модель соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Значення психодинамічної моделі соціальної роботи.
2. Основні концепції та теорії психодинамічної моделі.
3. Психодинамічний підхід З. Фрейда.

Література до теми лекції: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

ЛЕКЦІЯ 8.

Когнітивно-біхевіористська модель соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Біхевіористські моделі СР.
2. Когнітивні моделі СР.
3. Когнітивно-біхевіористська модель СР.

Література до теми лекції: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

ЛЕКЦІЯ 9.

Гуманістично-екзистенційна модель соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Гуманістична модель соціальної роботи.
2. Екзистенційна модель соціальної роботи.

Література до теми лекції: 1, 4, 7, 10, 13, 16.

ЛЕКЦІЯ 10.

Системна модель соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Властивості та компоненти системи.
2. Соціальна, базисна і фокусна системи.
3. Системна модель соціальної роботи.

Література до теми лекції: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

ЛЕКЦІЯ 11.

Соціально-екологічна модель соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Розвиток та становлення соціально-екологічної моделі СР.
2. Базові концепції екологічного підходу.
3. Основні підходи до соціально-екологічної моделі.

Література до теми лекції: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

ЛЕКЦІЯ 12.

Соціально-радикальна модель соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Підходи радикальної філософії в соціальній роботі.
2. Радикальна практика соціальної роботи як соціальна дія.
3. Теорія та принципи соціальної дії.
4. Феміністський підхід у соціальній роботі.

Література до теми лекції: 1, 4, 7, 10, 13, 16.

ЛЕКЦІЯ 13.

Теорія ролей та стигматизації – 2 год.

План лекції

1. Поняття теорії ролей в соціальній роботі.
2. Класифікація ролей та їх значення в соціальній роботі.
3. Роль як продукт взаємодії між людьми.

Література до теми лекції: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

ЛЕКЦІЯ 14.

Теорія кризового втручання – 2 год.

План лекції

1. Криза, стрес, конфлікт.
2. Подолання кризи.
3. Кризове втручання як модель практики соціальної роботи.

Література до теми лекції: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

ЛЕКЦІЯ 15.

Модель соціальної роботи, зосередженої на завданні – 2 год.

План лекції

1. Моделі підходу, зосередженого на вирішення завдань.
2. Основні стадії моделі, зосередженої на виконання завдань.
3. Обмеження до використання моделі, зосередженої на вирішення завдань.

Література до теми лекції: 1, 4, 7, 10, 13, 16.

ЛЕКЦІЯ 16.

Модель сімейної та психосоціальної терапії – 2 год.

План лекції

1. Розвиток сімейної терапії.
2. Сутність психосоціальної терапії.
3. Еріксон М. і стратегічний підхід у сімейній терапії.

Література до теми лекції: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

ЛЕКЦІЯ 17.

Соціально-педагогічна модель соціальної роботи – 1 год.

План лекції

1. Основні поняття соціально-педагогічної моделі.
2. Адаптивно-розвивальна концепція соціалізації.
3. Соціально-педагогічні методи та технології соціальної роботи.

Література до теми лекції: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ (заочна форма навчання)

ЛЕКЦІЯ 1.

Становлення соціальної роботи як науки, навчальної дисципліни і професійно-практичної діяльності – 2 год.

План лекції

1. Сутність соціальної роботи як науки.
2. Соціальна робота як навчальна дисципліна.
3. Зміст соціальної роботи як професійно-практичної діяльності.

Література до теми лекції: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

ЛЕКЦІЯ 2.

Особливості спілкування і відносин соціальних працівників та клієнтів соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Професійне спілкування у соціальній роботі.
2. Спілкування як взаємодія.
3. Моделі комунікації.

Література до теми лекції: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

ЛЕКЦІЯ 3.

Застосування теорій у практиці соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Взаємозв'язок теорії та практики соціальної роботи.
2. Еволюція теорій та моделей соціальної роботи.
3. Сучасні класифікації теорій та моделей соціальної роботи.

Література до теми лекції: 1, 4, 7, 10, 13, 16.

ЛЕКЦІЯ 4.

Гуманістично-екзистенційна модель соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Гуманістична модель соціальної роботи.
2. Екзистенційна модель соціальної роботи.

Література до теми лекції: 1, 4, 7, 10, 13, 16.

ЛЕКЦІЯ 5.

Соціально-екологічна модель соціальної роботи – 2 год.

План лекції

1. Розвиток та становлення соціально-екологічної моделі СР.
2. Базові концепції екологічного підходу.
3. Основні підходи до соціально-екологічної моделі.

Література до теми лекції: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

ЛЕКЦІЯ 6.

Теорія кризового втручання – 2 год.

План лекції

1. Криза, стрес, конфлікт.
2. Подолання кризи.
3. Кризове втручання як модель практики соціальної роботи.

Література до теми лекції: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

ЛЕКЦІЯ 7.

Модель сімейної та психосоціальної терапії – 2 год.

План лекції

1. Розвиток сімейної терапії.
2. Сутність психосоціальної терапії.
3. М. Еріксон і стратегічний підхід у сімейній терапії.

Література до теми лекції: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ (ГРУПОВИХ) ЗАНЯТЬ (денна форма навчання)

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 1

Тема: Становлення соціальної роботи як науки, навчальної дисципліни і професійно-практичної діяльності – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

- Підготуйте доповіді за таким планом заняття:

1. Поясніть сутність соціальної роботи як науки.
2. Охарактеризуйте соціальну роботу як навчальну дисципліну.
3. Прокоментуйте зміст соціальної роботи як професійно-практичної діяльності.
4. Поясніть основні поняття соціальної роботи.

- Виконайте індивідуальні завдання:

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Складіть таблицю за поданим зразком (запишіть визначення понять «соціальна робота», «теорія соціальної роботи», «моделі соціальної роботи» різними авторами). Поясніть сутність трактувань.

Методологічне обґрунтування понять соціальної роботи зарубіжними та вітчизняними дослідниками

Автор поняття	Визначення поняття
Жмир В.	Соціальна робота як _____.
Григор'єв С.	Теорія соціальної роботи – це _____.

- Доповніть речення:

1. Предмет соціальної роботи як науки – це _____.
2. Об'єкт соціальної роботи як науки – це _____.

- Напишіть тези на одну із тем:

1. Основні етапи розвитку теорії соціальної роботи в Україні та їхній вплив на розвиток теоретичних засад соціальної роботи.
2. Комплексний підхід до гендерної рівності та соціальна робота.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: Особливості становлення, сутність і стратегії соціальної роботи в Україні – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. У чому особливості становлення соціальної роботи в Україні?
2. Обґрунтуйте стратегії соціальної підтримки особистості.
3. Охарактеризуйте складові практичної діяльності в соціальній роботі.
4. У чому специфіка об'єкту соціальних наук?
5. Поясніть предмет теорії соціальної роботи та його співвідношення з психологією, соціологією, соціальною психологією.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення із зазначеної теми, складіть кросворд.

• **Доповніть речення:**

1. Соціальна робота як навчальна дисципліна – це _____.
2. Соціальна робота як професійна діяльність – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Соціалізація та адаптація як базові передумови соціальної роботи.
2. Мета, завдання, об'єкти і суб'єкти соціальної роботи.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 3

Тема: Закономірності, принципи та основні етапи соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Мета, завдання, принципи соціальної роботи.
2. Компоненти та закономірності соціальної роботи.
3. Основні етапи соціальної роботи.
4. Охарактеризуйте досвід соціальної роботи за кордоном.
5. Розкажіть про вклад вітчизняних вчених у становлення соціальної роботи.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Складіть таблицю за поданим зразком, поясніть сутність поглядів.

Розвиток поглядів на соціальну допомогу в Америці та Європі

Автор	Основні праці	Сутність поглядів
Зигмунд Фрейд (1856–1939)	«По той бік принципу задоволення», «Я і Воно», «Майбутнє однієї ілюзії», «Нарис психоаналізу»	Засновник теорії психоаналізу, яка виходить за межі медико-біологічної концепції психіки

• **Доповніть речення:**

1. Теорія соціальної роботи – це _____.
2. Об'єкт соціальної роботи як професійної діяльності – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Вплив Хрещення Русі на розвиток благодійності як сфери соціальної роботи.
2. Філософські принципи соціальної роботи.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: Методологія, процес та методи соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Поясніть сутність виникнення і розвиток методології соціальної роботи.
2. Охарактеризуйте сутність процесу соціальної роботи.
3. У чому специфіка характеристик форм і методів соціальної роботи?
4. Прокоментуйте фундаментальні та прикладні аспекти наукового статусу теорії соціальної роботи.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення з поданої теми, складіть кросворд.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

• **Доповніть речення:**

1. Основна мета соціальної роботи полягає у _____.
2. Соціальна справедливість означає _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Соціальна робота як взаємозв'язок теорії і практики;
2. Сутність та особливості методів соціальної роботи.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 5

Тема: Нормативно-правові засади соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Українське законодавство, що регулює питання соціальної роботи.
2. Як здійснюється правове регулювання соціальної роботи за кордоном?
3. Наведіть конкретні приклади впливу рівня правової свідомості на соціальну роботу?
4. Чи пов'язана соціальна робота з ідеєю прав людини?
5. Охарактеризуйте розвиток вітчизняної теорії соціальної роботи.
6. Обґрунтуйте, чи буде сприяти, на вашу думку, Закон України «Про соціальні послуги» розвитку фахової соціальної роботи в Україні?
7. Назвіть нормативно-правові акти, що регулюють соціальну роботу в Україні.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Складіть таблицю за поданим зразком, поясніть сутність.

**Сутність парадигм допомоги, орієнтуючись на основні
парадигмальні характеристики**

Назва парадигми	Доктрина допомоги	Організаційні форми	Суб'єкти та об'єкти допомоги

• **Доповніть речення:**

1. Правова свідомість – це _____.
2. Правове регулювання соціальної роботи – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Соціальна робота як інститут громадянського суспільства.
2. Правове регулювання за кордоном: досвід для України.

Література до теми заняття: 1, 4, 7, 10, 13, 16.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 6

Тема: Особливості спілкування і відносин соціальних працівників та клієнтів соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Поясніть, у чому полягають основні функції спілкування в соціальній роботі?
 2. У чому полягають особливості спілкування як взаємодії?
 3. Чим обумовлена специфіка спілкування соціальних працівників і клієнтів соціальної роботи?
 4. Обґрунтуйте, якою є найпростіша модель комунікації?

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Складіть таблицю за поданим зразком, поясніть її зміст.

Особливості спілкування соціальних працівників і клієнтів соціальної роботи

Основні функції спілкування	Специфіка спілкування	Модель комунікації

• **Доповніть речення:**

1. Модель комунікації – це _____.
2. Клієнти соціальної роботи – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Специфіка спілкування соціальних працівників з клієнтами;

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

2. Комунікативні бар'єри у спілкуванні соціальних працівників і клієнтів.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 7

Тема: Механізми соціальної перцепції
та емпатійне спілкування – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Яким чином соціальні працівники можуть забезпечити надання та отримання зворотного зв'язку в двосторонній моделі комунікації?

2. Як можна запобігти виникненню комунікативних бар'єрів у спілкуванні соціальних працівників і клієнтів соціальної роботи?

3. Які існують механізми соціальної перцепції? Як вони можуть вплинути на практику соціальної роботи?

4. Які рівні емпатії більш прийнятні для соціальних працівників?

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.

2. Використовуючи поняття і визначення зі зазначеної теми, складіть кросворд.

• **Доповніть речення:**

1. Принцип наснаження полягає у _____.

2. Емпатійне спілкування – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Критерії професійної придатності фахівця до соціальної роботи;

2. Особливості емпатійного спілкування у соціальній роботі.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 8

Тема: Соціальне виключення, дискримінація
та імпаурмент клієнтів – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Поясніть сутність соціального виключення клієнтів.

2. Розкажіть про орієнтацію на потреби клієнтів.
3. У чому полягають особливості дискримінації та імпаурмента клієнтів?

- **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.

- **Доповніть речення:**

1. Соціальне виключення клієнтів – це _____.
2. Імпаурмент клієнтів – це _____.

- **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Професійні ролі соціальних працівників.
2. Механізми соціальної перцепції у соціальній роботі.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 9

Тема: Відносини між соціальними працівниками і клієнтами соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

- **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Професійні вимоги до соціального працівника.
2. Професійні ролі соціального працівника та їх класифікації.
3. Партнерство соціальних служб, благодійних і громадських організацій.

- **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення з зазначеної теми, складіть кросворд.

- **Доповніть речення:**

1. Зміст гуманістичного мислення – це _____.
2. Клієнти соціальної роботи – це _____.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Професійні функції діяльності соціальних працівників.
2. Професійний портрет (модель особистості) соціального працівника.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 10

Тема: Індивідуальна соціальна робота – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Розкажіть про індивідуальну роботу як метод соціальної роботи.
2. У чому сутність ведення випадку в соціальній роботі.
3. Поясніть індивідуальне консультування як стратегію втручання.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення з поданої теми, складіть кросворд.

• **Доповніть речення:**

1. Індивідуальна соціальна робота – це _____.
2. Індивідуальне консультування – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Встановлення довірливих стосунків з клієнтом на початку консультації.
2. Представництво інтересів клієнта в індивідуальній соціальній роботі.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 11

Тема: Групова соціальна робота – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Поясніть особливості групової соціальної роботи як методу.
2. Розкажіть про різновиди груп у соціальній роботі.
3. Охарактеризуйте груповий процес і терапевтичні ефекти групи.
4. У чому полягають переваги та недоліки групової роботи у порівнянні з індивідуальною роботою?

- **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття
2. Використовуючи поняття і визначення за цієї темою, складіть кросворд.

- **Доповніть речення:**

1. Групова соціальна робота – це _____.
2. Терапевтичні ефекти групи – це _____.

- **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Особливості надання зворотного зв'язку під час групової роботи.
2. Засоби і техніки, що використовуються під час проведення групової роботи.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 12

Тема: Соціальна робота в громаді – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

- **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Охарактеризуйте роботу в громаді як метод соціальної роботи.
2. Поясніть сутність визначення поняття громади.
3. Охарактеризуйте методи та моделі роботи з громадою.
4. Яка модель оцінювання якості надання послуг вам видається найоптимальнішою?

- **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготувати презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення з даної теми, скласти кросворд.

- **Доповніть речення:**

1. Соціальна робота в громаді – це _____.
2. Громада – це _____.

- **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Практична організація догляду в громаді.
2. Організаційно-представницькі аспекти соціальної роботи.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 13

Тема: Організаційно представницькі аспекти соціальної роботи
з розвитку громад – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Розкажіть про відомі форми представництва інтересів клієнта у соціальній роботі і направлення його до інших служб.
2. Поясніть сутність ведення професійних записів.
3. Охарактеризуйте роботу груп самопомоги.
4. Поясніть сутність роботи з розвитку громади.
5. Обґрунтуйте організаційно-представницькі аспекти соціальної роботи.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.

• **Доповніть речення:**

1. Представництво інтересів клієнта – це _____.
2. Група самопомоги – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Практична організація груп самопомоги;
2. Соціальна робота з розвитку громади.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 14

Тема: Застосування теорій у практиці соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Охарактеризуйте взаємозв'язок теорії та практики соціальної роботи.
2. Розкажіть про еволюцію теорій і моделей соціальної роботи.
3. Поясніть сучасні класифікації теорій та моделей соціальної роботи.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Складіть таблицю за поданим зразком, поясніть сутність.

Зміст теорій і моделей соціальної роботи

Група теорій	Характеристика групи	Теоретичні моделі, які застосовують у соціальній роботі	Погляди розробників теорій

• **Доповніть речення:**

1. Взаємозв'язок теорії та практики соціальної роботи – це _____.
2. Теоретична модель соціальної роботи – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Теорії, які поєднують психолого-орієнтовані моделі соціальної роботи.
2. Концепції, які входять у блок соціолого-орієнтованих теорій соціальної роботи.
3. Особливості комплексно-орієнтованих теорій практики.

Література до теми заняття: 1, 4, 7, 10, 13, 16.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 15

Тема: Психодинамічна модель соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Обґрунтуйте значення психодинамічної моделі соціальної роботи.
2. Охарактеризуйте основні концепції та теорії психодинамічної моделі.
3. У чому сутність психоаналітичного підходу З. Фрейда?
4. Як використовується психодинамічний підхід у роботі з клієнтами.
5. У чому сутність критики психодинамічного підходу.
6. Розкажіть про моделі теоретичного обґрунтування практики.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Складіть таблицю за поданим зразком, поясніть суть.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

**Зміст психолого-орієнтованих теорій
і моделей соціальної роботи**

Назва моделі	Характеристика моделі	Основні положення	Сутність поглядів розробників	Практичне застосування

• **Доповніть речення:**

1. Взаємозв'язок теорії та практики соціальної роботи – це _____.
2. Психодинамічний підхід у роботі з клієнтами – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Основні відмінності психо-динамічних теорій (Зігмунд Фрейд, Карл Юнг, Альфред Адлер, Карен Хорні, Еріх Фромм, Ерік Еріксон).
2. Структура психіки за З. Фрейдом.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 16

Тема: Концепції психосоціального розвитку
і трансактного аналізу – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. У чому сутність концепції колективного несвідомого К. Юнга?
2. Охарактеризуйте індивідуальну терапію А. Адлера.
3. Розкажіть про концепцію психосоціального розвитку людини Е. Еріксона.
4. Обґрунтуйте значення трансактного аналізу Е. Берна.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.

• **Доповніть речення:**

1. Колективне несвідоме – це _____.
2. Психосоціальний розвиток людини – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Концепція колективного несвідомого К. Юнга.
2. Концепція психосоціального розвитку людини Е. Еріксона.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 17

Тема: Когнітивно-біхевіористська модель
соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. У чому сутність біхевіористської моделі соціальної роботи.
2. Поясніть сутність когнітивної моделі соціальної роботи.
3. Поясніть теоретичні джерела когнітивної моделі соціальної роботи.
4. У чому особливості когнітивно-біхевіористського підходу?
5. Поясніть сутність когнітивно-біхевіористської моделі соціальної роботи.
6. Обґрунтуйте вплив соціальної роботи на біхевіористську практику.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення із зазначеної теми, складіть кросворд.

• **Доповніть речення:**

1. Когнітивно-біхевіористська модель соціальної роботи – це _____.
2. Когнітивно-біхевіористський підхід – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Основні психологічні теорії поведінки (Едвард Лі Торндайк, Іван Петрович Павлов, Джон Броде Уотсон, Беррес Фредерік Скіннер, Альберт Бандура).
2. Можливості використання в соціальній роботі когнітивно-біхевіористських технік.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 18

Тема: Гуманістична модель соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Охарактеризуйте гуманістичну модель соціальної роботи.
2. Поясніть сутність гуманістичної психології А. Маслоу.
3. Гуманістична групова робота: Глассман і Кейт (Glassman та Kates).
4. Розкажіть про гуманістичні впливи на соціальну роботу.
5. Поясніть сутність клієнто-центрованої терапії.
6. У чому сутність гештальт-терапії?

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Використовуючи поняття і визначення із поданої теми, складіть кросворд.
2. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.

• **Доповніть речення:**

1. Клієнто-центрована терапія – це _____.
2. Гештальт-терапія – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Порівняння основних психологічних екзистенційно-гуманістичних теорій (Абрахам Маслоу, Карл Роджерс, Віктор Франкл, Ролло Мей).
2. Можливості використання гуманістичної моделі соціальної роботи у сучасних умовах.

Література до теми заняття: 1, 4, 7, 10, 13, 16.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 19

Тема: Екзистенційна модель соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. У чому сутність екзистенційної моделі соціальної роботи.
2. Поясніть філософію гуманістичної та екзистенційної теорій.
3. Екзистенціалізм і соціальна робота: Томпсон (Thompson).
4. У чому існують обмеження до використання гуманістичного та екзистенційного підходів у практичній соціальній роботі?
5. Розкрийте сутність принципів роботи з клієнтами, які пропонують використовувати в терапевтичному процесі Р. Мей.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.

2. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.

• **Доповніть речення:**

1. Екзистенційна модель соціальної роботи – це _____.

2. Екзистенційна психотерапія І. Ялома – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Теорія особистості Р. Мея.

2. Логотерапія В. Франкла.

Література до теми заняття: 1, 4, 7, 10, 13, 16.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 20

Тема: Використання теорії систем у соціальній роботі – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Поняття теорії систем у соціальній роботі.

2. Розкажіть про систему та її характеристики.

3. Обґрунтуйте провідні концепції системної теорії соціальної роботи.

4. Поясніть використання теорії систем у практиці соціальної роботи.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.

2. Зробити презентацію до одного з питань плану заняття.

• **Доповніть речення:**

1. Теорія систем у соціальній роботі – це _____.

2. Провідні концепції теорії систем соціальної роботи – це _____.

3. Гуманістичний підхід у соціальній роботі – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Використання теорії систем у соціальній роботі.

2. Теорія систем і сучасна практична соціальна робота.

3. Обмеження до використання гуманістичного та екзистенційного підходів у практичній соціальній роботі.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 21

Тема: Системна модель соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Охарактеризуйте властивості та компоненти системи.
2. Поясніть поглиблені теоретичні системні перспективи.
3. Розкажіть про соціальну, базисну і фокусну системи.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Використовуючи поняття і визначення з поданої теми, складіть кросворд.
2. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.

• **Доповніть речення:**

1. Базисна система – це _____.
2. Фокусна система – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Порівняльна характеристика соціальної, базисної і фокусної системи соціальної роботи.
2. Сутність системної моделі соціальної роботи.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 22

Тема: Соціально-екологічна модель соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Розкажіть про розвиток і становлення соціально-екологічної моделі соціальної роботи.
2. Охарактеризуйте базові концепції екологічного підходу (концепція життєвого стресу, концепція протистояння, концепція ніші та ареалу).
3. У чому сутність основних підходів до соціально-екологічної моделі?
4. Обґрунтуйте теорію екологічних систем як моделей життя.
5. Розкажіть про створення і розвиток соціальних мереж і системи соціальної підтримки як основи екологічної моделі соціальної роботи.

- **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.

- **Доповніть речення:**

1. Концепція протистояння – це _____.
2. Концепція ніші та ареалу – це _____.

- **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Генограма та екомапа як механізми вивчення соціальних зв'язків сім'ї.
2. Життєва модель (Life model) за Карел Гермейном та Алексом Гіттерманом як одна із базових концепцій екологічного підходу.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 23

Тема: Екологічний підхід: форми роботи у межах екологічної моделі –
2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

- **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Охарактеризуйте сфери застосування екологічного підходу.
2. Обґрунтуйте сутність екологічного підходу, моделей та її основних підходів.
3. Розкажіть про форми роботи у межах екологічного підходу.
4. У чому сутність переваг і недоліків екологічного підходу?

- **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.

- **Доповніть речення:**

1. Екологічний підхід – це _____.
2. Життєва модель екологічного підходу – це _____.

- **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Умови використання екологічної моделі у соціальній роботі.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

2. Концепція ніші та ареалу як базова концепція екологічного підходу.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 24

Тема: Соціально-радикальна модель соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Охарактеризуйте підходи радикальної філософії у соціальній роботі.

2. Поясніть радикальну практику соціальної роботи як соціальну дію.

3. Розкажіть про теорію і принципи соціальної дії.

4. Обґрунтуйте феміністський підхід у соціальній роботі.

5. Розкажіть про поглиблені теоретичні перспективи радикальних теорій.

6. Поясніть сучасні труднощі та пріоритети радикального напрямку.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Складіть свою карту соціальних контактів (екомапу).

2. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.

3. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.

• **Доповніть речення:**

1. Теорія соціальної дії – це _____.

2. Феміністський підхід у соціальній роботі – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Нововведення у методиці роботи радикальної практики.

2. Феміністична практика соціальної роботи.

3. Ідеї фемінізму, що впливають на теорію і практику соціально-радикального напрямку соціальної роботи.

Література до теми заняття: 1, 4, 7, 10, 13, 16.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 25

Тема: Теорія ролей у соціальній роботі – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Поняття теорії ролей у соціальній роботі.
2. Поясніть класифікацію ролей та їх значення у соціальній роботі.
3. Розкажіть про роль як продукт взаємодії між людьми.
4. У чому сутність технік, що використовуються під час теорій ролей.
5. Обґрунтуйте цінності теорії ролей.
6. Розкажіть про ролі соціального працівника.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Використовуючи поняття і визначення із зазначеної теми, складіть кросворд.
2. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.

• **Доповніть речення:**

1. Теорія ролей у соціальній роботі – це _____.
2. Техніки теорій ролей у соціальній роботі – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Використання теорії ролей у сучасній практичній соціальній роботі.
2. Цінність ролі у моєму житті.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 26

Тема: Теорія стигматизації та дискримінації
у соціальній роботі – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Розкажіть про можливості та обмеження застосування теорії ролей у сучасній практичній соціальній роботі.
2. Охарактеризуйте стадії розвитку людини за Я. Морено.
3. У чому сутність стратегій зменшення рольових конфліктів?
4. Обґрунтуйте теорію стигматизації та дискримінації у соціальній роботі.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.
2. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.

• **Доповніть речення:**

1. Стадії розвитку людини за Я. Морено – це _____.
2. Теорія стигматизації у соціальній роботі – це _____.
3. Теорія дискримінації у соціальній роботі – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Суть стратегій зменшення рольових конфліктів.
2. Цінності теорії ролей у соціальній роботі.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 27

Тема: Теорія кризового втручання – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Охарактеризуйте кризу, стрес, фрустрацію, конфлікт як явище.
2. Обґрунтуйте ставлення до кризи та методів її подолання.
3. Охарактеризуйте вікові кризи особистості.
4. Поясніть сутність кризового втручання у практику соціальної роботи.
5. Розкажіть про свої уявлення про кризи в сім'ях.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття
2. Проаналізуйте і поясніть сутність кризи у таких конкретно-вікових кризових ситуаціях особистості:

Кризова ситуація 1. Прийняття на себе подружніх обов'язків в сім'ї.

Кризова ситуація 2. Усвідомлене засвоєння подружжям батьківських ролей і прийняття факту появи дитини.

Кризова ситуація 3. Включення дітей у зовнішні соціальні структури (дитячий садочок, школа).

Кризова ситуація 4. Прийняття факту вступу дитини у підлітковий вік, експерименти з його незалежністю.

Кризова ситуація 5. Дорослі дочка або син покидають батьківський дім.

Кризова ситуація 6. Подружжя знову удвох.

Кризова ситуація 7. Прийняття факту смерті одного з подружжя.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Сутність нормативної сімейної кризи.
2. Сутність ненормативної сімейної кризи.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 28

Тема: Теорія кризового втручання – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Охарактеризуйте явища, що викликають кризу.
2. Розкажіть про чинники протистояння стресовим ситуаціям.
3. Поясніть сутність кризового втручання як моделі практики соціальної роботи.
4. Розкажіть про свої уявлення кризи в сім'ях.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.

• **Доповніть речення:**

1. Криза – це _____.
2. Стрес – це _____.
3. Фрустрація – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Кризове втручання як модель практики соціальної роботи.
2. Методи подолання кризових явищ у сім'ї.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 29

Тема: Модель соціальної роботи, зосередженої на завданні – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Розкажіть про моделі підходу, зосередженого на вирішення завдань.
2. У чому сутність основних стадій моделі, зосередженої на виконання завдань?
3. Поясніть про обмеження до використання моделі, зосередженої на вирішення завдань.
4. Поглиблені теоретичні перспективи моделі соціальної роботи, орієнтованої на завдання: робота з випадками.
5. Практичне використання моделі соціальної роботи, зосередженої на завданні.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Використовуючи поняття і визначення із зазначеної теми, складіть кросворд.
2. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.

• **Доповніть речення:**

1. Модель, зосереджена на виконання завдань – це _____.
2. Робота з випадками у практиці соціальної роботи – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Позитивні та негативні аспекти моделі практичної соціальної роботи, зосередженої на завданні.
2. Основні теоретичні припущення, на яких базується гештальт-терапія.
3. Можливості використання арт-терапевтичних технік під час роботи з сім'єю.

Література до теми заняття: 1, 4, 7, 10, 13, 16.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 30

Тема: Модель сімейної та психосоціальної терапії – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Розкажіть про розвиток сімейної терапії.
2. Поясніть становлення і сучасне застосування сімейної терапії.
3. У чому полягає сутність напрямів роботи у сучасній сімейній терапії?

терапії?

4. Розкажіть про техніки соціальної роботи та критерії оцінювання сімейної ситуації.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Використовуючи поняття і визначення з поданої теми, складіть кросворд.

2. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.

• **Доповніть речення:**

1. Сімейна терапія – це _____.
2. Критерії оцінювання сімейної ситуації – це _____.
3. Стратегічний підхід у сімейній терапії за М. Еріксоном – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Сучасний розвиток сімейної терапії.

2. Основні напрями допомоги, яку надають спеціалізовані соціальні служби молоді та жінкам, що зазнали насильства в сім'ї.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 31

Тема: Модель сімейної та психосоціальної терапії – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. У чому полягає ефективність і значущість психосоціальної терапії?
2. У чому сутність теоретичних засад психосоціального підходу?
3. Охарактеризуйте психосоціальне втручання.
4. Розкажіть про основні поведінкові психологічні теорії.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.
2. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.

• **Доповніть речення:**

1. Структурна сімейна терапія за С. Мінухіним – це _____.
2. Психосоціальна терапія – це _____.

• **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Можливості та обмеження у застосуванні в українських реаліях психосоціальної моделі соціальної роботи.
2. Ключові принципи клієнто-центрованого підходу в психосоціальній терапії.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 32

Тема: Модель сімейної та психосоціальної терапії – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Поясніть сутність стратегічного підходу у сімейній терапії за М. Еріксоном.
2. У чому сутність поведінкової практики роботи з клієнтом?
3. Розкажіть про основні методи і процедури поведінкової терапії.
4. У чому сутність поведінкової психології та терапії у практиці соціальної роботи?

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Використовуючи поняття і визначення із зазначеної теми, складіть кросворд.
2. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.

• **Доповніть речення:**

1. Стратегічний підхід у сімейній терапії за М. Еріксоном – це _____.
2. Процедури поведінкової терапії у практиці соціальної роботи – це _____.

- **Напишіть тези на одну із тем:**

1. С. Палаццолі як автор моделі сімейної терапії.
 2. Сутність системного підходу у практиці сімейної та психосоціальної терапії за М. Боуеном.
 3. Сутність структурної сімейної терапії за С. Мінухіним.
- Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.**

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 33

Тема: Соціально-педагогічна модель соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

- **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Розкажіть про основні поняття соціально-педагогічної моделі.
2. Розкрийте зміст адаптивно-розвивальної концепції соціалізації.
3. У чому полягає сутність соціалізації як стрижневого процесу у соціально-педагогічній моделі?
4. Обґрунтуйте основні методи, форми і технології роботи за соціально-педагогічною моделлю.
5. Доведіть актуальність соціально-педагогічної моделі.
6. Перелічіть основні соціально-психологічні механізми соціалізації.
7. Розкрийте сутність поняття «імпринтинг» як психофізіологічного механізму.

- **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.
2. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.

- **Доповніть речення:**

1. Соціально-психологічні механізми соціалізації – це _____.
2. Імпринтинг як психофізіологічний механізм – це _____.

- **Напишіть тези на одну із тем:**

1. Методи соціально-педагогічного та соціально-психологічного впливу, що сприяють успішному розв'язанню завдань на кожному з етапів життєвого циклу людини.
 2. Адаптивно-розвивальна концепція соціалізації.
- Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.**

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ (ГРУПОВИХ) ЗАНЯТЬ (заочна форма навчання)

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 1

Тема: Методологія, процес та методи соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

- **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Поясніть сутність виникнення і розвиток методології соціальної роботи.
2. Охарактеризуйте сутність процесу соціальної роботи.
3. У чому специфіка характеристик форм і методів соціальної роботи?
4. Прокоментуйте фундаментальні та прикладні аспекти наукового статусу теорії соціальної роботи.

- **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.

- **Доповніть речення:**

1. Основна мета соціальної роботи полягає у _____.
2. Соціальна справедливість означає _____.

- **Напишіть контрольну роботу на одну із тем:**

1. Соціальна робота як взаємозв'язок теорії і практики.
2. Сутність та особливості методів соціальної роботи.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: Індивідуальна, групова та соціальна робота в громаді.

Завдання для самостійної роботи студентів:

- **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Розкажіть про індивідуальну роботу як метод соціальної роботи.
2. У чому сутність ведення випадку у соціальній роботі?

3. Поясніть процес індивідуального консультування як стратегії втручання.

4. Поясніть особливості групової соціальної роботи як методу.

5. Розкажіть про різновиди груп у соціальній роботі.

6. Охарактеризуйте груповий процес і терапевтичні ефекти групи.

7. У чому полягають переваги та недоліки групової роботи у порівнянні з індивідуальною роботою?

8. Охарактеризуйте роботу в громаді як метод соціальної роботи.

9. Поясніть сутність визначення поняття громади.

10. Охарактеризуйте методи та моделі роботи з громадою.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.

2. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.

• **Доповніть речення:**

1. Індивідуальна соціальна робота – це _____.

2. Групова соціальна робота – це _____.

3. Соціальна робота в громаді – це _____.

4. Громада – це _____.

• **Напишіть контрольну роботу на одну із тем:**

1. Встановлення довірливих стосунків з клієнтом на початку консультації.

2. Представництво інтересів клієнта в індивідуальній соціальній роботі.

3. Особливості надання зворотного зв'язку під час групової роботи.

4. Засоби і техніки для проведення групової роботи.

5. Практична організація догляду в громад.

6. Відмінності між дискретною і системною метою втручання.

7. Подолання стадій міжособистісної активності за двомірною моделлю Б. Такмена.

8. Сутність групової згуртованості як одного з провідних терапевтичних ефектів.

9. Проблеми під час здійснення групової соціальної роботи.

10. Соціальна робота з розвитку громади.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 3

Тема: Психодинамічна модель соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Обґрунтуйте значення психодинамічної моделі соціальної роботи.
2. Охарактеризуйте основні концепції та теорії психодинамічної моделі.
3. У чому сутність психоаналітичного підходу З. Фрейда?
4. Як використовується психодинамічний підхід у роботі з клієнтами.
5. У чому сутність критики психодинамічного підходу?
6. Розкажіть про моделі теоретичного обґрунтування практики.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття?
2. Складіть таблицю за поданим зразком, поясніть сутність.

**Зміст психолого-орієнтованих теорій
і моделей соціальної роботи**

Назва моделі	Характеристика моделі	Основні положення	Сутність поглядів розробників	Практичне застосування

• **Доповніть речення:**

1. Взаємозв'язок теорії та практики соціальної роботи – це _____.
2. Психодинамічний підхід у роботі з клієнтами – це _____.

• **Напишіть контрольну роботу на одну із тем:**

1. Основні відмінності психодинамічних теорій (Зігмунд Фрейд, Карл Юнг, Альфред Адлер, Карен Хорні, Еріх Фромм, Ерік Еріксон).
2. Значення психоаналізу для розвитку психодинамічної моделі соціальної роботи.
3. Теорія соціального навчання А. Бандури.
4. Клієнтоцентрована терапія Карла Роджерса.
5. Логотерапія Віктора Франкла.

6. Феміністична практика соціальної роботи.
 7. Інтерв'ю як основний метод збору інформації про клієнта.
 8. Посередництво як один із видів представництва.
 9. Синергія соціальних систем як здатність створювати власну енергію для підтримки свого існування.
 10. Внесок Грегорі Бейтсона в теорію та практику сімейної терапії.
 11. Дотримання принципу імпаурменту під час реалізації моделі соціальної роботи, зосередженої на завданні.
 12. Структура психіки за З. Фрейдом.
- Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.**

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: Теорія ролей, стигматизації та дискримінації
у соціальній роботі – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

- **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**
 1. Поняття теорії ролей у соціальній роботі.
 2. Поясніть класифікацію ролей та їх значення у соціальній роботі.
 3. Розкажіть про роль як продукт взаємодії між людьми.
 4. У чому сутність технік, що використовуються під час теорій ролей?
 5. Обґрунтуйте цінності теорії ролей.
 6. Розкажіть про ролі соціального працівника.
 7. Розкажіть про можливості та обмеження застосування теорії ролей у сучасній практичній соціальній роботі.
 8. Охарактеризуйте стадії розвитку людини за Я. Морено.
 9. У чому сутність стратегій зменшення рольових конфліктів?
 10. Обґрунтуйте теорію стигматизації та дискримінації у соціальній роботі.
- **Виконайте індивідуальні завдання:**
 1. Використовуючи поняття і визначення із зазначеною теми, складіть кросворд.
 2. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.
- **Доповніть речення:**
 1. Теорія ролей у соціальній роботі – це _____.
 2. Техніки теорій ролей у соціальній роботі – це _____.

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

3. Стадії розвитку людини за Я. Морено – це _____.
4. Теорія стигматизації у соціальній роботі – це _____.
5. Теорія дискримінації у соціальній роботі – це _____.

• **Напишіть контрольну роботу на одну із тем:**

1. Використання теорії ролей у сучасній практичній соціальній роботі.

2. Цінність ролі у моєму житті.
3. Основа стратегій зменшення рольових конфліктів.
4. Рольова гра як один із методів взаємного активного навчання.
5. Перспективи розвитку групової соціальної роботи в Україні.
6. Цінності теорії ролей у соціальній роботі.

Література до теми заняття: 3, 6, 9, 12, 15, 18.

СЕМІНАРСЬКЕ (ГРУПОВЕ) ЗАНЯТТЯ № 5

Тема: Соціально-педагогічна модель соціальної роботи – 2 год.

Завдання для самостійної роботи студентів:

• **Підготуйте доповіді за таким планом заняття:**

1. Розкажіть про основні поняття соціально-педагогічної моделі.
2. Розкрийте зміст адаптивно-розвивальної концепції соціалізації.
3. У чому полягає сутність соціалізації як стрижневого процесу у соціально-педагогічній моделі?

4. Обґрунтуйте основні методи, форми і технології роботи за соціально-педагогічною моделлю.

5. Доведіть актуальність соціально-педагогічної моделі.
6. Перелічіть основні соціально-психологічні механізми соціалізації.
7. Розкрийте суть поняття «імпринтинг» як психофізіологічного механізму.

• **Виконайте індивідуальні завдання:**

1. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.

2. Зробіть презентацію до одного з питань плану заняття.

• **Доповніть речення:**

1. Соціально-психологічні механізми соціалізації – це _____.
2. Імпринтинг як психофізіологічний механізм – це _____.

• **Напишіть контрольну роботу на одну із тем:**

1. Методи соціально-педагогічного та соціально-психологічного впливу, що сприяють успішному розв'язанню завдань на кожному з етапів життєвого циклу людини.

2. Адаптивно-розвивальна концепція соціалізації.

3. Надання допомоги різним віковим категоріям клієнтів у рамках соціально-педагогічної моделі.

4. Використання в соціальній роботі методу життєвої моделі.

5. Соціальне виховання – важливий чинник соціально-педагогічної моделі соціальної роботи.

6. Основні методи та форми роботи за соціально-педагогічною моделлю.

Література до теми заняття: 2, 5, 8, 11, 14, 17.

8. ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Мета самостійної роботи полягає у: розвитку творчих здібностей та активізації розумової діяльності студентів; формуванні вмінь і навичок самостійної розумової праці; розвитку морально-вольових зусиль; формуванні потреби безперервного самостійного вдосконалення знань як необхідної умови професійного становлення.

Формами самостійної роботи з навчальної дисципліни можуть бути: опрацювання теоретичних засад лекційного курсу; вивчення окремих тем, що передбачені програмою для самостійного опрацювання; підготовка до семінарських занять: доповідей за планом заняття з кожної теми; індивідуальних завдань, моделювання варіантів ситуацій за поданими практичними завданнями, доповнення речень на визначення понять, написання тез на одну із поданих тем.

Водночас, з метою вивчення навчальної дисципліни виокремлюють такі види самостійного учіння студента: слухання лекцій, участь у семінарських заняттях, виконання практичних та індивідуальних завдань; опрацювання базових та окремих проблемних питань курсу, перевірка якості засвоєння матеріалу лекцій та посібників, узагальнення власних суджень, активізація і поглиблення набутих знань, підготовка до заліку або екзамену тощо.

Самостійна робота над матеріалом лекцій

Лекція є основною формою організації навчального процесу у вищій школі. Важливу роль для успішного засвоєння знань відіграє самостійна робота над матеріалом лекцій. Досягнення позитивних результатів залежить від урахування викладачами принципів активного (інтерактивного) навчання, застосування активних форм і методів навчання та залучення студентів до активної продуктивної роботи з інформацією.

Студент для ефективного засвоєння матеріалу лекції повинен:

- з'ясувати основну мету лекції;
- у конспекті виокремити базові її частини;
- виокремити головне у завершених блоках матеріалу;
- ефективно застосовувати запропоновані лектором порівняння;
- зробити правильний узагальнюючий висновок, обов'язково записати його та виокремити іншим шрифтом;

– навчитися деяким постійним скороченням або стенографічним позначкам;

- записувати опорні фрази, які допоможуть відтворити текст;
- використовувати у записах наочність, короткі узагальнюючі схеми;
- записати основні бібліографічні джерела, запропоновані лектором.

Форма звітності: рукописний конспект лекційних матеріалів. Перевірка та оцінювання конспекту відбувається за такими параметрами:

- правильність виділення головного (основних положень лекції);
- логічність викладу інформації в конспекті, розвиток окремої думки;

– запис ключових положень, наявність інформації, що їх деталізує;

- правильність застосування схем, цифр, фактологічних положень;
- наявність узагальнюючих висновків;
- зрозумілість конспекту загалом, застосування під час конспектування різних шрифтів;

– наявність основних бібліографічних джерел, запропонованих лектором.

Для ефективною самостійної роботи студент повинен навчитися:

– знаходити потрібну інформацію, тобто вміти працювати з фондами і каталогами бібліотеки, користуватися інтернетом;

– вміти працювати з науковим текстом: володіти необхідним комплексом інтелектуальних умінь (виділяти головне, аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати, шукати аналогії, доводити та спростовувати);

- критично оцінювати прочитане і робити власні висновки;
- проводити дослідницьку і пошукову роботу;
- брати участь у дидактичних та ділових іграх.

9. ВКАЗІВКИ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар у вищій школі – це складова блоку «лекція-семінар»: для перевірки знань, засвоєних студентами після прослуховування циклу лекцій; відпрацювання проблемних тем. Застосування інтерактивних методів навчання перетворює семінар на ефективну і цікаву форму роботи студента.

Для підготовки до семінарського заняття студент повинен:

- вести самостійний пошук необхідних матеріалів;
- за необхідності готувати доповіді, тези, реферати;
- вести пошук цікавих фактів з теми, вдаватися до використання наочності;
- готувати презентації з певної теми, дидактичні (ділові) ігри тощо;
- уміти брати участь і проводити дискусії, «круглі столи» тощо;
- працювати індивідуально і в команді (групова підготовка заходів);
- готувати виставки вивчених джерел інформації (за можливості).

Починаючи підготовку до семінарського заняття, студенти повинні, насамперед, уважно ознайомитися з його планом за навчальною програмою, повторити конспекти лекцій з визначеної теми. Якщо запланована групова робота (підготовка до ділової гри), то вона розподіляється між учасниками. Необхідно звернутися до підручників, рекомендованої літератури тощо.

10. ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДОПОВІДЕЙ

Підготовка доповідей до семінарських занять – важливий аспект для ефективного засвоєння матеріалу лекцій, його узагальнення та підготовки до заліку та екзамена. Доповіді студент може готувати як самостійно, так і у парі або у формі презентації роботи, у якій задіяна певна група студентів.

Розглянемо основні етапи підготовки доповіді:

1. *Формулювання мети та завдань виступу.* Головне – правильно розпочати доповідь, чітко окреслити причину і мету виступу, сформулювати актуальність питання. З тим, щоб привернути та утримати увагу аудиторії необхідно висловлюватися чітко, логічно, дотримуватися принципів науковості, систематичності, доступності.

2. *Окреслення основних питань з теми.* Основна частина доповіді має починатися з окреслення головних питань, їхньої короткої характеристики і необхідної інформаційної насиченості.

3. *Критичне осмислення інформації та її подання у певному вигляді.* Студент повинен чітко окреслити коло пошуку, з використанням різних джерел інформації: бібліотечних фондів (каталогів, картотек); довідникової літератури (словники, довідники, енциклопедії); інформації з мережі Інтернет.

Спираючись на цю інформацію, викладається основа проблеми, наводяться докази, пояснення, міркування, визначаються основні категорії і поняття з теми. Варто пояснювати кожен аспект проблеми, підібрати переконливі цифри, факти, цитати. Обов'язковим є критичне ставлення до отриманої інформації, оцінюючи її сучасність. Необхідно виробити власне ставлення до проблеми.

4. *Підготовка наочності з теми (у вигляді схем, малюнків або презентації).* Необхідно пам'ятати, що доповідь без наочності буде сухою і нецікавою. Відтак, варто продумати, яким чином буде демонструватися наочність (у контексті доповіді чи слугуватиме її фоном, наочний показ може стати провідним у доповіді – презентація).

5. *Підбір цікавих конкретних фактів під час доповіді.* Факти повинні бути присутніми, але не перевантажувати доповідь, не відволікати від головного.

6. *Обґрунтування висновків.* Висновки укінці доповіді обов'язкові.

***Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу***

7. *Вимоги до їх формулювання:*

1. Висновки мають бути лаконічними; відображати основні етапи доповіді.

2. Потрібно окреслити: стан дослідженості проблеми; основні визначення.

Доповідь повинна мати висновок про перспективи подальшого розгляду цього питання.

11. ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ПИСЬМОВИХ ВИДІВ РОБІТ

До написання письмових видів робіт пред'являються такі вимоги:

1. Зміст письмового виду роботи повинен відповідати зазначеній у заголовку темі. Студент обирає одну тему із поданого переліку назв, що пропонуються до кожної теми заняття для виконання роботи.

2. Оптимальний обсяг письмового виду роботи (тези) може становити 3–4 сторінки друкованого тексту, не враховуючи титульної і списку використаних джерел. Формат сторінки А4; шрифт – Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал – 1,5. Береги: праворуч, ліворуч, зверху, знизу – 20 мм.

3. Структура письмового виду роботи (тези) складається зі вступу, основної частини (можливі підрозділи або параграфи), висновків та списку використаної літератури, які є умовними і спеціально не виділяються. У **вступі** зазначаються такі аспекти: актуальність теми; причини вибору саме цієї теми студентом; цілі та завдання дослідження; короткий огляд-аналіз опрацьованої літератури – 1 сторінка. **Основна частина** розкриває зміст теми – 1–2 сторінки. Укінці основної частини мають бути короткі висновки, до яких дійшов студент, опрацювавши зазначену літературу, відповідно до цілей і завдань, вказаних у вступі.

4. Нумерація джерел у списку використаної літератури повинна бути побудована в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, не менше 3–5 джерел. Посилання на літературу у тексті – у квадратних дужках, де вказується порядковий номер джерела у списку літератури, через кому – сторінка, на яку посилаєтесь або без сторінки. Наприклад, [5, с. 15]. Список використаної літератури має бути оформлений згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з поправками (код УКНД 01.140.40).

Зразок оформлення списку літератури:

- Інновації у соціальних службах : навч.-метод. посіб. Київ : Пульсари, 2002.
- Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. 2-ге вид., доп. і випр. Київ : МАУП, 2003. 168 с.

**КОНТРОЛЬНА РОБОТА
(ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ).**

Загальні вимоги до оформлення тексту контрольної роботи аналогічні до зазначених вище вимог. Контрольна робота проводиться у письмовій формі шляхом відповідей на запитання з метою контролю знань студентів з теоретичних і практичних питань дисципліни. Відповіді мають бути логічними, послідовними, мати власні аналітичні думки та узагальнення. Контрольну роботу студенти заочної форми навчання виконують самостійно, згідно з навчальним планом.

Посилання на літературу у тексті – у квадратних дужках, де вказується порядковий номер джерела у списку літератури, через кому – сторінка, на яку посилаєтесь, або без сторінки. Наприклад, [5, с. 15]. Список використаної літератури має бути оформлений згідно з **ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з поправками** (код УКНД 01.140.40).

Зразок оформлення списку літератури:

- Інновації у соціальних службах : навч.-метод. посіб. Київ : Пульсари, 2002.
- Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. 2-ге вид., доп. і випр. Київ : МАУП, 2003. 168 с.

Критеріями оцінювання письмового виду робіт виступають:

- відповідність змісту зазначеній темі та повноті її розкриття;
- кількість та якість опрацьованої літератури відповідно до теми;
- наявність аналізу літератури, співставлення різних точок зору авторів, узагальнення та обґрунтування власних висновків;
- кількість та відповідність зазначених посилань;
- логічно-послідовний і стилістично-правильний виклад матеріалу;
- відповідність оформлення роботи до вимог написання.

12. ПАМ'ЯТКА СТУДЕНТУ

Для ефективної підготовки виступу з певної теми потрібно:

1. Сформулювати мету та завдання виступу.
2. Окреслити основні питання.
3. Здійснити пошук необхідної інформації з теми.
4. Критично осмислити інформацію та подати її у певному вигляді.
5. Підготувати наочність з теми (у вигляді схем, малюнків чи презентації).
6. Відібрати цікаві конкретні факти чи супровід у контексті доповіді.
7. Обґрунтувати висновки.
8. Чітко визначити часові межі виступу.

Цікавими і новими формами проведення семінарського заняття є дискусії та дидактичні (ділові) ігри. Проте їх ефективність залежить безпосередньо від підготовленості студентів до обговорення питань та вироблення сценарію їх проведення.

Студент має засвоїти на практиці *основні правила ведення дискусії*:

1. Говорити почергово.
2. Не перебивати того, хто говорить.
3. Критикувати ідеї, а не доповідача.
4. Поважати інші думки.
5. Не висміювати товаришів.
6. Не змінювати тему дискусії.
7. Намагатися заохочувати до дискусії інших.

Дидактична гра вважається у дидактиці і формою, і методом навчання. Якщо гра проходить протягом усього заняття, то вона є формою організації навчального процесу. Коли ж вона є лише засобом досягнення певної мети на занятті – то це метод навчання. Гра може реалізовуватися і в рамках інших форм організації навчального процесу: наприклад, семінарського заняття.

Отже, семінарські заняття у різних формах не тільки допомагають кращому засвоєнню матеріалу лекцій, але й вчать науковому викладу матеріалу, самостійній підготовці до обговорення проблем, формують комунікативні, організаційні, інтелектуальні, інформаційні компетентності, дають підготовку до майбутньої роботи над науковою темою.

13. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СТУДЕНТІВ (денна і заочна форма навчання)

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на екзамені згідно з розкладом сесії. Відповідно до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів застосовується наступна система оцінювання роботи студентів.

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів		Термін виконання
		ДФН	ЗФН	
1.	Усні поточні доповіді на семінарських заняттях – 3 бали	3x5=15	3x2=6	Протягом року
2.	Підготовка презентацій, складання таблиць і кросвордів – 2 бали за кожне	2x10=20	2x10=20	Протягом року
3.	Оцінювання за доповнення у т. ч. речень – 1 бал за 1 повне доповнення	1x10=10	1x14=14	Протягом року
4.	Написання тез (2–3 стор.) – 3 бали	3x5=15	–	Протягом року
5.	Написання контрольної роботи (ЗФН) – 20 балів	–	1x20=20	Протягом року
Екзамен (максимальний бал)		40	40	Екзаменаційна сесія
Разом (максимальний бал)		100	100	Екзаменаційна сесія

Критерії оцінювання результатів навчання

Опитування і доповіді на семінарських заняттях – це форма контролю, яка дозволяє оцінити уміння студентів:

1) самостійно опрацювати матеріал та аргументовано викладати його в логічній послідовності;

2) відповідати на запитання викладача та однокурсників.

Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 3 бали.

Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 3 бали ставиться у випадку:

- студент вільно володіє визначеними програмою знаннями і уміннями;

- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена; мова виразна.

Оцінка 2 бали ставиться відповідно до попередніх вимог, але:

- студент має незначні ускладнення під час використання визначених програмою знань і умінь;
- у процесі добору фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності; мова зрозуміла.

Оцінка 1 бал ставиться у випадку, коли:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка, мова спрощена;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках.

14. МЕТОДИ НАВЧАННЯ І КОНТРОЛЮ

За джерелами знань методами навчання є: *словесні* – лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; *наочні* – спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні* – вправи, завдання, рішення ситуаційних задач, круглий стіл, інсценування, ділова гра. За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, проблемні, частково-пошукові.

Контроль успішності студентів здійснюється шляхом: підготовки поточних доповідей за планом заняття до кожної теми, виконання індивідуальних завдань, моделювання варіантів ситуацій поданих практичних завдань, доповнення речень на визначення понять, написання тез на одну із поданих тем, що стосуються теми заняття.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
67–74	D	задовільно	
60–66	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

За період вивчення курсу робота студентів оцінюється за максимальною оцінкою в 100 балів. У цьому разі:

- сума балів від 90 до 100 – оцінюється оцінкою «відмінно»;
- сума балів від 75 до 89 – «добре»;
- сума балів від 60 до 74 – «задовільно»;
- сума балів 59 і менше – «не задовільно».

До складання екзамена студент може набрати 60 максимальних балів, водночас екзамен максимально оцінюється в 40 балів. У тому випадку, якщо передбачено залік, то до заліку студент може набрати 70 максимальних балів, а залік максимально оцінюватиметься в 30 балів.

На заліку студент може отримати додаткові запитання за змістом його індивідуальних завдань. У разі відмінного складання заліку студент отримує 30 балів. Якщо проходження підсумкового контролю оцінюється добре, або задовільно, то загальна сума балів зменшується відповідно на 20 або 10 балів. У цьому разі максимальна сума 70 балів може бути зарахована до загальної суми балів тільки за умови успішного складання заліку.

За шкалою оцінювання ECTS:

Оцінка «А» виставляється студенту, який за результатами поточного і підсумкового контролю набрав у сумі від 90 до 100 балів, а їхній рівень знань відповідає таким параметрам:

- загальна ерудиція; розвинутий інтелект; наявність як критичних, так і конструктивних навичок абстрактно-логічного мислення;
- розуміння концептуальних основ та особливостей предметного знання;
- наявність сформованого та аргументованого світогляду;
- глибоке усвідомлення природи міждисциплінарних зв'язків дисципліни з іншими науками, специфіки проблем;
- чітке розуміння категорій теорії соціальної роботи;
- наявність систематизованих, логічно впорядкованих уявлень про сутнісні характеристики, соціокультурні основи та базові компоненти;
- здатність пояснити закономірні зв'язки між різними соціальними підсистемами та визначити поняття, які їх позначають;
- уміння переконливо обґрунтовувати власні ціннісні настанови, аргументовано вести дискусію з ідейними опонентами.

На оцінку «В» заслуговують студенти, що за результатами поточного і підсумкового контролю відповідно набрали бали у сумі від 82 до 89, а їхній рівень знань відповідає таким параметрам:

- наявність якісних знань у галузі теорії соціальної роботи та їх методологічної специфіки;
- усвідомлення змісту базових категорій теорії соціальної роботи; здатність до їх аналітичної характеристики;
- розуміння проблемного поля теорії соціальної роботи;
- уміння переконливо обґрунтовувати власні ціннісні настанови, аргументовано вести дискусію з ідейними опонентами.

На оцінку «С» заслуговують студенти, що за результатами поточного і підсумкового контролю відповідно набрали бали у сумі від 75 до 81, а їхній рівень знань відповідає таким параметрам:

- наявність посередніх знань у галузі теорії соціальної роботи;
- ознайомленість із деякими базовими категоріями теорії соціальної роботи;

**Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу**

- розуміння проблемного поля теорії соціальної роботи;
- уміння обґрунтовувати власні світоглядні та ціннісні настанови.

Оцінка «D» виставляється студентам, які за результатами поточного і підсумкового контролю набрали бали у сумі від 69 до 74, а їхній рівень знань відповідає таким параметрам:

- наявність фрагментарних знань з теорії соціальної роботи та достатньої кваліфікації під час дослідження соціальних явищ та подій;
- здатність викласти загальне уявлення про основні проблеми та функції теорії соціальної роботи як наукової дисципліни;
- уміння дати загальну (не завжди повну) характеристику основних термінів та понять з теорії соціальної роботи;
- брак самостійності мислення; середні творчі можливості інтелекту; домінування догматичних уявлень над науково-теоретичними.

Оцінка «E» виставляється студентам, які за результатами поточного і підсумкового контролю набрали бали у сумі від 60 до 68, а їхній рівень знань відповідає таким параметрам:

- наявність фрагментарних знань категоріально-термінологічного апарату теорії соціальної роботи;
- здатність викласти загальне уявлення про основні проблеми та функції теорії соціальної роботи як наукової дисципліни;
- уміння дати часткову характеристику основних термінів;
- брак самостійності мислення; середні творчі можливості інтелекту; домінування догматичних уявлень над науково-теоретичними.

Оцінка «F» виставляється студентам, які за результатами поточного і підсумкового контролю набрали бали у сумі від 35 до 59, а їхній рівень знань відповідає таким параметрам:

- безсистемні і нечіткі уявлення про специфіку знань з теорії соціальної роботи та її суспільного призначення;
- нерозуміння структури теорії соціальної роботи; нездатність пояснити проблематику та функції предмета її вивчення;
- необізнаність зі змістом базової навчальної та першоджерельної літератури з курсу теорії соціальної роботи.

Оцінка «Fx» виставляється студентам, які за результатами поточного і підсумкового контролю набрали бали у сумі від 0 до 34, а їхній рівень знань відповідає таким параметрам:

- безсистемні і неправильні уявлення про специфіку знань з теорії соціальної роботи та її суспільного призначення;
- нерозуміння категоріальної бази теорії соціальної роботи;
- неадекватне пояснення проблематики теорії соціальної роботи та функцій предмета її вивчення; необізнаність зі змістом базової літератури.

15. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Методичне забезпечення складають: опорні конспекти лекцій; першоджерела; методичні рекомендації та посібники з курсу; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, а саме:

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи».
2. Тематичні плани лекційних занять.
3. Тематичні плани семінарських занять.
4. Рекомендована базова та додаткова література.
5. Інформаційні ресурси.

Підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану професійної підготовки бакалаврів у формі екзамена. Метою екзамена з зазначеної дисципліни є: перевірка теоретичних знань студентів; виявлення навичок застосування отриманих знань під час вирішення практичних завдань та навичок самостійної роботи з навчальною і науковою літературою. Екзамен відбувається в усній формі за підготовленими білетами.

16. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. У чому сутність соціальної роботи як науки?
2. Охарактеризуйте виникнення і розвиток методології соціальної роботи.
3. Обґрунтуйте мету, завдання, принципи соціальної роботи.
4. Розкажіть про професійне спілкування у соціальній роботі.
5. Назвіть механізми соціальної перцепції.
6. Розкажіть про соціальне виключення клієнтів.
7. Розкрийте професійні вимоги до соціального працівника.
8. Розкажіть про індивідуальну роботу як метод соціальної роботи.
9. Охарактеризуйте групову роботу як метод соціальної роботи.
10. Що таке представництво інтересів клієнта і направлення до інших служб?
11. Розкажіть про роботу в громаді як метод соціальної роботи.
12. У чому значення психо-динамічної моделі соціальної роботи?
13. Охарактеризуйте концепцію колективного несвідомого К. Юнга.
14. Обґрунтуйте індивідуальну терапію А. Адлера.
15. Розкажіть про біхевіористські моделі соціальної роботи.
16. Охарактеризуйте гуманістичну модель соціальної роботи.
17. Розкажіть про екзистенційний підхід у соціальній роботі.
18. У чому сутність теорії систем у соціальній роботі?
19. Розкажіть про екологічний підхід, модель та основні підходи моделі.
20. Охарактеризуйте підходи радикальної філософії в соціальній роботі.
21. У чому сутність поняття теорії ролей в соціальній роботі?
22. Охарактеризуйте стадії розвитку людини за Я. Морено.
23. Охарактеризуйте поняття криза, стрес, конфлікт.
24. Розкажіть про моделі підходу, зосередженого на вирішення завдань.
25. Охарактеризуйте розвиток моделі сімейної терапії.
26. У чому сутність психосоціальної терапії?
27. Розкрийте зміст стратегічного підходу у сімейній терапії М. Еріксона.
28. Розкажіть про соціальну роботу як навчальну дисципліну.

29. Охарактеризуйте зміст соціальної роботи як професійно-практичної діяльності.

30. Розкажіть про стратегії соціальної підтримки особистості.

31. Обґрунтуйте складові практичної діяльності в соціальній роботі.

32. У чому сутність процесу соціальної роботи.

33. Охарактеризуйте форми і методи соціальної роботи.

34. Розкажіть про закономірності та компоненти соціальної роботи.

35. Обґрунтуйте правове регулювання соціальної роботи за кордоном.

36. Розкажіть про українське законодавство, що регулює соціальну роботу.

37. Охарактеризуйте моделі комунікації.

38. Розкажіть про емпатійне спілкування.

39. Охарактеризуйте клієнтів соціальної роботи.

40. Обґрунтуйте види орієнтацій на потреби клієнтів.

41. Охарактеризуйте дискримінацію та імпармент клієнтів.

42. Обґрунтуйте професійні ролі соціального працівника та їх класифікацію.

43. Розкажіть про партнерство соціальних служб, благодійних і громадських організацій.

44. Розкажіть про ведення випадку у соціальній роботі.

45. Обґрунтуйте індивідуальне консультування як стратегію втручання.

46. Розкажіть про різновиди груп у соціальній роботі.

47. У чому сутність групового процесу і терапевтичних ефектів групи?

48. Розкажіть про підготовку та проведення групової роботи.

49. Розкажіть про методи та моделі роботи з громадою.

50. Розкрийте зміст ведення професійних записів.

51. Розкажіть про роботу груп самопомогі.

52. Обґрунтуйте соціальну роботу з розвитку громади.

53. Назвіть сучасні класифікації теорій та моделей соціальної роботи.

54. Розкажіть про основні концепції та теорії психодинамічної моделі.

55. Охарактеризуйте психоаналітичний підхід З. Фрейда.

56. У чому сутність концепції психосоціального розвитку людини Е. Еріксона?

57. Розкажіть про трансактний аналіз Е. Берна.

58. Розкрийте зміст когнітивної моделі соціальної роботи.

59. Охарактеризуйте становлення і сучасне застосування сімейної терапії.

60. Обґрунтуйте структурну сімейну терапію С. Мінухина.

*Теорія соціальної роботи:
методичні вказівки до вивчення курсу*

61. Обґрунтуйте системний підхід М. Боуена.
62. Розкажіть про С. Палацолі як авторку моделі сімейної терапії.
63. Обґрунтуйте адаптивно-розвивальну концепцію соціалізації.
64. Розкрийте зміст соціально-педагогічних методів соціальної роботи.
65. Розкрийте зміст когнітивно-біхевіористської моделі соціальної роботи.
66. Обґрунтуйте клієнто-центровану терапію.
67. Обґрунтуйте основу гештальт-терапії.
68. Розкрийте зміст екзистенційної психотерапії І. Ялома.
69. Розкажіть про теорію особистості Р. Мея.
70. Розкрийте зміст логотерапії В. Франкла.
71. Розкрийте зміст соціальної, базисної і фокусної системи.
72. Охарактеризуйте системну модель соціальної роботи.
73. Розкажіть про використання теорії систем у соціальній роботі.
74. Розкрийте зміст базових концепцій екологічного підходу (життєвого стресу, протистояння, ніші та ареалу).
75. Охарактеризуйте основні підходи соціально-екологічної моделі.
76. Зазначте сфери застосування екологічного підходу.
77. Розкрийте зміст форм роботи у межах екологічного підходу.
78. Охарактеризуйте радикальну практику соціальної роботи.
79. Розкажіть про теорію і принципи соціальної дії.
80. Розкрийте зміст феміністського підходу в соціальній роботі.
81. Розкажіть про класифікацію ролей та їх значення в соціальній роботі.
82. Охарактеризуйте роль як продукт взаємодії між людьми.
83. Розкрийте зміст стратегії зменшення рольових конфліктів.
84. Розкрийте зміст стигматизації та дискримінації.
85. Охарактеризуйте кризове втручання як модель соціальної роботи.
86. Розкажіть про чинники протистояння стресовим ситуаціям.
87. Обґрунтуйте вікові кризи особистості.
88. Назвіть основні стадії моделі, зосередженої на виконання завдань.
89. Зазначте напрями роботи у сучасній сімейній терапії.
90. Розкажіть про техніки соціальної роботи та критерії оцінювання сімейної ситуації.

17. ЗРАЗОК «НУЛЬОВОГО» ВАРІАНТА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти – бакалавр

Галузь знань 23 – Соціальна робота

Спеціальність 231 – Соціальна робота

Навчальна дисципліна

ТЕОРІЯ СОЦІЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Поясніть що таке представництво інтересів клієнта і направлення до інших служб (максимум 10 балів).
2. Обґрунтуйте види орієнтацій на потреби клієнтів (максимум 10 балів).
3. Обґрунтуйте основу гештальт-терапії (максимум 20 балів).

Затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки.

Протокол № ___ від «___» 20__ року.

Завідувач кафедри
Екзаменатор

Ю. В. Палагнюк
Р. В. Чубук

18. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література та джерела інформації

1. Андрущенко В. П., Мигович І. І., Бех В. П., Михальченко М. І. Соціальна робота : менеджмент соціальної роботи. Київ. ДЦССМ, 2003. Кн. 7.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях. Навч. посіб. Київ. Центр учбової літератури, 2003. 134 с.
3. Вступ до соціальної роботи : Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. Київ. Академвидав, 2005. 300 с.
4. Зверева І. Д., Козубовська І. В., Керцман В. Ю., Пічкара О. П. Соціальна робота з дітьми та молоддю (теоретико-методологічні аспекти), ч. І. Ужгород : УжНУ, 2000. 192 с.
5. Інновації у соціальних службах. навч.-метод. посіб. Київ. Пульсари, 2002.
6. Капська А. Й. Соціальна робота. Київ. Центр навчальної літератури, 2005. 328 с.
7. Лукашевич М. П. Теорія і методи соціальної роботи. Навч. посіб. / М. П. Лукашевич, І. І. Мигович. 3-є вид., доп. і перероб. Київ. МАУП, 2013. 168 с.
8. Лукашевич М. П. Соціальна робота : теорія і практика. Навч. посіб. / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. 2-є вид. Київ. Каравела, 2014. 368 с.
9. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи. Київ. Крок, 2000. 456 с.
10. Соціальна робота: теорії та методи соціальної роботи. У 3-х ч. / А. М. Бойко, Н. Б. Бондаренко, О. С. Брижувата / за ред. Т. В. Семигіної, І. М. Григи. Київ. ВД «Кієво-Могилянська Академія», 2004. Ч. 2. 224 с.
11. Семигіна Т. В., Грига І. М. Теорія і методи соціальної роботи. Київ. Вид. дім «КМ академія», 2004.
12. Соціальна робота в Україні. Зверева І. Д., Безпалько О. В. Київ. Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
13. Соціальна робота : технологічний аспект. А. Й. Капська. Київ. Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.

14. Теорія і методи соціальної роботи. За ред. Семигіної Т. В., Миговича І. І. Київ. Академвидав, 2005. 328 с.
15. Теорія і методи соціальної роботи. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Навч. посіб. 2-ге вид., доп. і випр. Київ. МАУП, 2003. 168 с.
16. Теорії і методи соціальної роботи. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. Київ. Академвидав, 2005. 328 с. (Альма-матер).
17. Тюптя Л. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота (теорія і практика). Навч. посіб. Для студентів вищих навчальних закладів. Київ. ВМУРОЛ «Україна», 2004.
18. Фирсов М. В., Студенова Е. Г. Теория социальной работы. Учеб. пособие для вузов. Москва. Гуманит. издат. Центр ВЛАДОС, 2000. 432 с.

19. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ПОШУКУ ІНФОРМАЦІЇ

1. <http://www.library.mk.ua/>.
2. <http://pedlib.ru/Books/>.
3. <http://www.isinet.com/>.
4. <http://www.ipri.com/>.
5. www.mon.gov.ua МОНмолодьспорт України.
6. www.library.edu-ua.net/ Державна наук.-пед. біб-ка ім. В. О. Сухомлинського.
7. www.nbuv.gov.ua Національна біб-ка України ім. В. І. Вернадського.
8. www.ukped.com педагогічна література.
9. <http://enc-dic.com/pedagogics> педагогічна енциклопедія.
10. www.pedmir.at.ua сайт для педагогів-організаторів.
11. <http://pedagogika.at.ua/>.
12. <http://paidagogos.com>.
13. <http://dic.academic.ru>.
14. <http://www.portal-slovo.ru/pedagogy/>.
15. <http://ru.wikipedia.org/wiki> Вікіпедія.
16. http://www.foxdesign.ru/aphorism/author/author_m.html. (www.aforism.su) афоризми, народна педагогіка.
17. www.uapravo.net правова бібліотека України.
18. www.rada.gov.ua нормативно-правові документи.
19. <http://www.metodportal.net> метод портал з усіх предметів.
20. <http://konserg.ucoz.ua/index/0-54> цитати, висловлювання про вчителів, роль освіти.
21. www.best-pedagog.ru історія педагогіки.
22. Верховна Рада України [Електронний ресурс] – Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
23. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс] – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України – Режим доступу : <http://mon.gov.ua>.
24. Міністерство охорони здоров'я України [Електронний ресурс] Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України – Режим доступу : <http://moz.gov.ua>.

25. Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс] Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України – Режим доступу : <http://www.msp.gov.ua>.
26. Уповноважений Президента України з прав дитини [Електронний ресурс] Персональна сторінка Уповноваженого Президента України з прав дитини – Режим доступу : <http://uk-ua.facebook.-com/up.z.prav.dytyny>.

20. ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Берн Э. Групповая психотерапия [Электронный ресурс] / Э. Берн. – Режим доступа : <http://log-in.ru/books>. – Загл. с экрана.
2. Берн Э. Игры, в которые играют люди (психология человеческих взаимоотношений). Люди, которые играют в игры (психология человеческой судьбы) [Электронный ресурс] / Э. Берн. – Режим доступа : <http://lib.ru/PSIHO/BERN/games.txt>. – Загл. с экрана.
3. Закон України «Про соціальні послуги» : станом на 1 січ. 2004 р. / Верховна Рада України. Офіц. вид. Київ : Парлам. вид-во, 2004
4. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 42, ст. 213 ; 2005 р., № 10, ст. 191; 2006 р., № 12, ст. 104).
5. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні». Ст. 1. Визначення термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>.
6. Словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів. Уклад. О. В. Безпалько та ін. / за ред. А. Й. Капської та ін. Київ. Укр. ДЦССМ, 2000. 260 с.
7. Соціальна робота в Україні : перші кроки / за ред. В.І. Полтавця. Київ. КМ Академія, 2000. 236 с.
8. Соціальна робота. Збірник навчальних програм // Соціальна робота. Кн. 5 Київ. УДЦССМ, 2002 332 с.
9. Роджерс К. Консультирование и психотерапия [Электронный ресурс] / К. Роджерс. – Режим доступа : <http://log-in.ru/books>. – Загл. с экрана.
10. Сатир, В. Психотерапия семьи [Электронный ресурс] / В. Сатир. – Режим доступа : <http://log-in.ru/books>. – Загл. с экрана.
11. Франкл В. Человек в поисках смысла [Электронный ресурс] / В. Франкл. – Режим доступа : <http://lib.ru/DPEOPLE/BERN/frankl.txt>.
12. Фрейд З. Введение в психоанализ. Лекции [Электронный ресурс] / З. Фрейд. – Режим доступа : <http://lib.ru/PSIHO/FREUD/lekcii.txt>. – Загл. с экрана.
13. Фрейд З. Психология бессознательного [Электронный ресурс] / З. Фрейд. – Режим доступа : <http://log-in.ru/books>. – Загл. с экрана.
14. Фромм Э. Бегство от свободы [Электронный ресурс] / Э. Фромм. – Режим доступа : <http://lib.ru/PSIHO/FROMM/fromm02.txt>. – Загл. с экрана.

15. Управлінські аспекти соціальної роботи : Курс лекцій. Київ. МАУП, 2002. 376 с.
16. Эриксон, Э. Детство и общество [Электронный ресурс] / Э. Эриксон. – Режим доступа : <http://log-in.ru/books>. – Загл. с экрана.
17. Юнг, К. Г. Конфликты детской души [Электронный ресурс] / К. Г. Юнг. – Режим доступа: <http://www.klex.ru/713>. – Загл. с экрана.

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

**Руслан Валентинович
Чубук**

Теорія соціальної роботи: методичні вказівки до вивчення курсу

Методичні вказівки

Випуск 364

Редактор *Р. Грубкіна*. Технічний редактор *О. Петроченко*.
Комп'ютерна верстка *Н. Кардаш*.
Друк *С. Волинець*, фальцювально-палітурні роботи *О. Мішалкіна*.

Підп. до друку 05.10.2021.
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 4,42. Обл.-вид. арк. 2,45.
Тираж 5 пр. Зам. № 6341.

Видавець і виготовлювач: ЧНУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десанників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.2018.